

Bendrasis susitarimas dėl vertimo atminčių duomenų, gautų iš viešojo administravimo dokumentų vertimų, bendrinimo.

1. ĮVADAS.

Po to, kai 2003 m. buvo priimtos pirmosios taisyklės dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo, proporcingai padidėjo sukauptų duomenų apimtis visame pasaulyje padidėjo, o tuo pat metu kuriami ir renkami nauji duomenų tipai.

Kartu matome nuolatinę kalbų apdorojimo technologijų, skirtų duomenų analizei, naudojimui ir apdorojimui, plėtrą.

Ši sparti technologinė plėtra leidžia sukurti naujas paslaugas ir taikomąsias programas, grindžiamas duomenų naudojimu, kaupimu ar derinimu.

Didžiuliai duomenų arba didelių duomenų, surinktų naudojant įvairias technologines priemones arba gaunamų iš didelių skirtingų formatų informacijos rinkinių, kiekiai gali sukurti naujas žinias įvairiuose sektoriuose, tačiau tuo pačiu metu kelia problemų tiek dėl duomenų nuosavybės, tiek dėl tolesnio jų naudojimo.

Viešąjį sektorių sudarančios viešojo sektoriaus institucijos (PA) ir įstaigos bei subjektai yra pagrindiniai duomenų, kurie yra labai naudingi (natūralios) kalbos apdorojimo pramonei, teikėjai. Viešojo administravimo (VA) sritims pagal jų pareigas tenka milžiniškas skaičius duomenų. Šių duomenų naudojimas ir platinimas gali būti labai svarbūs tiek pačiai VA, tiek pramonei.

Šių duomenų naudojimas viešojo administravimo įstaigose derinant su duomenų gavyba ir didelėmis duomenų technologijomis bei natūralios kalbos apdorojimo technologijomis gali palengvinti visuomenės sprendimų priėmimą ir viešosios politikos veiksmingumą.

Bendrasis susitarimas dėl TMX duomenų bendrinimo (FATDS) – duomenys, gauti iš viešojo administravimo dokumentų vertimo. NEC TM PROJEKTAS.

Šis pamatinis susitarimas turi būti rekomendacija valstybėms narėms dėl atvirų licencijų, kurias naudojant pašalinamos galimos teisinės kliūtys, priėmimo siekiant įtraukti šiuos duomenis kuriant naujas žinias.

Ši praktika tapo įprasta įvairių vyriausybių, korporacijų ir tarptautinių organizacijų, teikiančių viešuosius duomenis, praktika, kuria siekiama remtis šiomis licencijomis, visų pirma PDDL, GPL ir Creative Commons (CC) sąlygomis, kuriomis panaikinamos visos teisės į duomenų bazes, kaip tinkamą mechanizmą, kuriuo būtų skatinama naudoti ir pakartotinai naudoti šiuos didelius duomenų kiekius.

2. Kodėl reikalingas bendras Europos susitarimas dėl duomenų bendrinimo valdymo.

Bendrojo susitarimo dėl vertimo atminčių duomenų bendrinimo priežastys.

2.1. Bendras požiūris.

FATDS (bendrasis **susitarimas** dėl **TMX** duomenų **bendrinimo**) nėra nei atsitiktinis, nei grynai epizodiškas ar numatytas. Priešingai, tai reagavimas į poreikį, kuris nustato įvairias motyvacijas. Europos viešojo administravimo institucijos kasdien rengia tūkstančius vertimų, o šie vertimai sukuria duomenų bazes, kurias išleisti kaip duomenis jau yra teisinis įgaliojimas (Europos atvirųjų duomenų direktyva).

Yra du svarbūs aspektai, atspindintys pagrindinio sutarimo dėl tinkamo reguliavimo stoka ir problemas, susijusias su duomenų, gautų iš viešojo administravimo institucijų, vertimų, valdymą. Tai **vienas iš sektorių, kurie** savo kasdiniame darbe sukuria didžiausią tokio pobūdžio duomenų kiekį. Tai taip pat yra sektorius, kuris daugiausia investuoja į duomenų saugojimo infrastruktūrą visame pasaulyje. Visų pirma atkreipiame dėmesį į duomenis, gautus iš Viešojo administravimo institucijų turimų dokumentų vertimo atminčių, atsižvelgiant į administruojamos informacijos poreikius, ir į daugybę kalbų ne tik teritorijoje ar šalyje, bet ir visose ES sudarančiose šalyse.

Bendrasis susitarimas dėl TMX duomenų bendrinimo (FATDS) – duomenys, gauti iš viešojo administravimo dokumentų vertimo. NEC TM PROJEKTAS.

Labai svarbu laikytis rekomendacijų dėl duomenų pakartotinio naudojimo ir sąveikumo viešojo administravimo sektoriuje. Taip pat svarbu nustatyti pakartotinio naudojimo ir sąveikos sąlygas.

Be abejonės, optimali sąlyga, kad duomenys būtų visiškai prieinami ir norint pakartotinai naudoti nereikėtų specialių leidimų, kaip nustatyta Europos atvirųjų duomenų direktyvoje.

Tačiau tam, kad duomenys būtų prieinami ir būtų galima pakartotinai naudoti, reikia tam tikrų sąlygų, todėl reikia, kad licencijos būtų kuo atviresnės; šiuo atveju vertimo atmintys turėtų būti kuo atviresnės. Mūsų prioritetas yra sukurti veiksmų, kuriais būtų skatinama didesnė jų sklaida ir gebėjimas pakartotinai naudoti, sistemą.

Daugiau nei patartina ne kurti daugiau licencijų, o priešingai, supaprastinti *Europos skaitmeninėje* darbotvarkėje (Europos Komisija, 2010 m.) rekomenduotus tipus.

Šiuo metu yra dvi pagrindinės tarptautinės alternatyvos, kuriomis skatinama naudoti licencijas atsižvelgiant į duomenis ir informaciją, ir kurios reguliuoja bei skatina laisvą prieigą ir naudojimąsi informacija. Šios licencijos yra „Creative Commons“ (CC), „Apache 2“ ir „GPL“ bei ODC. „Creative Commons“ taikomi ir duomenims, ir kitiems dokumentams, o pastarieji naudojami tik duomenų srityje. Tarptautinėje tendencijoje nurodoma, kad siekiant reglamentuoti prieigos prie duomenų ir jų naudojimo sąlygas, naudojami atvirieji licencijų modeliai, daugiausia grindžiami CC, nors jie yra suderinti su kiekvieno duomenų portalo ir kiekvienos šalies, kurioje jie taikomi, charakteristikomis.

Visa tai yra naudinga vis labiau skaitmeninei administracijai, kuri gali **įvertinti savo veiksmų poveikį investicijų gražai**, kuri yra veiksmų, tokių kaip Nacionalinė ir Europos centrinė vertimo atmintis (NECTM), tikslas - pagal šį pamatinį susitarimą dalytis duomenimis, gautais iš vertimo atminčių, išverstų iš valstybinių administracinių tekstų.

Todėl, kadangi šiuo metu nėra bendro sutarimo dėl to, kaip reguliuoti duomenų tvarkymą, naudojimą ir keitimąsi duomenimis iš vertimo atminčių, gautų viešojo administravimo poreikiams, galima pasiūlyti abstentionistinę galimybę, kurioje būtų daroma nuoroda į kiekvienos valstybės narės specifinius galiojančius teisės aktus. Geresnė alternatyva – tai konkretus šio klausimo reglamentavimas, atsižvelgiant į pasiūlytą reguliavimo modelį,

Bendrasis susitarimas dėl TMX duomenų bendrinimo (FATDS) – duomenys, gauti iš viešojo administravimo dokumentų vertimo. NEC TM PROJEKTAS.

kuris grindžiamas „švelniais standartais“, vienašališkai, neprivalomu pobūdžiu ir praktiniu požiūriu, pavyzdžiui, partnerystės pagrindų susitarimu.

FATDS laikosi abiejų proceso dalyvių, PA ir pardavėjų, interesų. Pirma, aišku, kad vertimo atminties duomenų mainų problema egzistuoja, kad ji yra reali susijusių organizacijų atžvilgiu ir kad būtina įsikišti, tuo pat metu atmetant pasiteisinimus ir piktnaudžiavimus. Antra, FATDS siūlo papildomą ir konkrečią reglamentavimo sistemą, taip pat sistemingą valdymą, kuris taip pat yra lankstus, pritaikomas visoms administracijoms, privatiems subjektams ir valstybės narėms.

Šiuo tikslu labai rekomenduojama ir būtina visuomenei, kuri vis labiau susijusi su duomenų, kuriuos ji sugeneruoja, poreikiais, kad duomenys būtų prieinami atsakingam sutarties dalyviui arba kiekvienos valstybės narės centrinei įstaigai, kartu su visomis atliekamomis vertimo raštu paslaugų sutartimis, pateikiant ne tik atitinkamo vertimo tekstą ar dokumentus, bet ir vertimo atmintį, sukurtą proceso metu.

Be to, dėl NEC TM duomenų bazės įgyvendinimo nustatytos sąlygos, kuriomis palengvinamas šių vertimo atminčių pakartotinis naudojimas dėl jų prieinamumo, o svarbiausia, kad jiems nebus taikomi techniniai ar teisiniai apribojimai, kurie apriboja arba trukdo tokiam pakartotiniam naudojimui.

3. Viešojo administravimo institucijų sukauptų vertimo atminčių duomenų bendrinimo daugialypiškumas: FATDS teikiama apsauga.

Atsižvelgiant į teisinį pobūdį, šis pamatinis susitarimas yra susitarimas, kurio įgyvendinimas vyks pagal kiekvienos valstybės narės patirtį ir procedūras, taip pat atsižvelgiant į praktiką, kuri jau yra įprasta ir nežinoma vertimų pramonės pardavėjams.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, akivaizdu, kad negalima pripažinti pamatinių susitarimų tiesioginio teisinio veiksmingumo, lyg tai būtų dar vienas Bendrijos teisės aktas, šiuo atveju iš savarankiško šaltinio, tačiau taip pat neįmanoma neįvertinti jo veiksmingumo. Susitarimas yra visiškai savanoriškas, griežtai priklausomas nuo pasirašiusių subjektų įgaliojimų įpareigoti organizacijas.

Taigi FATDS, suprantamas kaip autonominis susitarimas, yra veikiau praktinė priemonė, t. y. gairės, kuriomis nustatomos veiksmingos duomenų tvarkymo, centralizavimo ir jų bendrinimo taisyklės, o Pagrindų susitarimas griežtai papildo Bendrijos ir nacionalinius teisės aktus.

Tokiu būdu autonominis susitarimas, toks kaip FATDS, gali būti ir šiuo metu yra naudinga priemonė, kuria remiantis būtų galima paaiškinti vertimo atminčių, kurios sukuriamos pasiūlymų teikėjų / pardavėjų darbas, bendrinimą.

Todėl FATDS funkcija yra paaiškinti ir patikslinti viešojo administravimo institucijų teisę prašyti visų vertimų sutartyse pateiktų duomenų, jų nuosavybės teisės į originalius tekstus ir vertimą kaip paslaugą, sudarytą iš originalo, atspindinčio dalyvaujančių subjektų susitarimą, supratimą, kaip tie, kurie susiję su konkurso dalyviais (pardavėjais), o kita – su kiekvienos valstybės narės administracine institucija, o galiausiai – su ES centrinio organu, kuris bus nustatytas šiam tikslui.

Šiuo požiūriu reikėtų prisiminti, kad labiausiai akredituota šio modelio arba jurisdikcijos paradigmos konfigūracija rodo, jog egzistuoja priemonės, kurios, neprieštaraujančios tradiciniams teisės normų tipams, negali būti pašalintos iš teisės pasaulio, taigi yra privalomojo pobūdžio, kad būtų aiškiai įsipareigota pasirašyti sutartį tarp subjektų, kurie vykdo savo kompetenciją pagal teisiškai numatytą procedūrą, įsipareigojimą praktiškai įgyvendinti priemonę, kuriai būdinga minimali arba santykinė jurisdikcija.

Pagrindiniame FATDS turinyje daugiau dėmesio skiriama modelių ir gairių nustatymui, sudarančiam tipiską įstatymą atspindinčią priemonę.

Galiausiai, šis FATDS įtvirtintas reguliavimo paradigmas yra įkūnijamas pagal naujus metodus ir šiuo metu pasiūlytus naujus reguliavimo ir veiksmų metodus, taip pat ES, kurioje daugiau dėmesio skiriama priemonėms, kuriomis teisinė taisyklė perkeliama į praktiką, o ne nustatant daugiau taisyklių, apibrėžiančių teisės aktuose reglamentuojamų

Bendrasis susitarimas dėl TMX duomenų bendrinimo (FATDS) – duomenys, gauti iš viešojo administravimo dokumentų vertimo. NEC TM PROJEKTAS.

duomenų bazėse esančios informacijos prieinamumą, naudojimą ir galimą pakartotinį naudojimą, taip pat sudarant sutartis ir (arba) licencijas.

EEB paskelbtas komunikatas apie atvirus duomenis ir Europos Komisijos pasiūlymas dėl pakeitimų formuoja duomenų atvėrimo ir informacijos rinkos skatinimo politiką, kurios pagrindinis tikslas – patvirtinti 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo .

Prie to dar turime pridėti Direktyvos dėl pakartotinio viešojo sektoriaus informacijos naudojimo, pristatyto 2011 m. pabaigoje, persvarstymą, kuris yra Europos skaitmeninės darbotvarkės, Europos Komisijos iniciatyvos (2010 m.), dalis, šia darbotvarke siekiama teikti pirmenybę internetinėms paslaugoms Europos Sąjungoje ir pirmenybę teikiant viešųjų duomenų, skirtų pakartotiniam naudojimui, atvėrimui, keitimosi informacija sistemos supaprastinimui ir sąveikumo standartų įgyvendinimui .

5. FATDS reguliavimo alternatyva

Europos Sąjungos viešųjų įstaigų viešiesiems duomenims taikoma speciali tvarka pagal 2003 m. ir 2013 m. viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo direktyvas, kuriose numatyta galimybė visuomenei susipažinti su PA dokumentais, kad visuomenė galėtų pakartotinai naudoti „bet kokį turinį, nesvarbu, kokia laikmena (parašyta popierine forma arba saugoma elektronine forma arba kaip garso, vaizdo arba garso įrašas), kurią tvarko viešojo sektoriaus institucijos komerciniais arba nekomerciniais tikslais“. Todėl bendrasis principas yra laisvas tokio turinio prieinamumas, jei taikomas bet koks tarifas, jis „apsiriboja ribinėmis išlaidomis, patirtomis dėl jo atgaminimo, pateikimo ir sklaidos“ (6.1 str.).

Trumpai tariant, FATDS iš esmės atskleidžiama kaip „rekomendacija“, pagrįsta minimaliu arba santykinu teismu, pagrįsta esamomis paslaugų sutartimis ir duomenimis (vertimo atmintimis), sukurtomis ex profeo. Ši „rekomendacija“ – tai praktinis pareigos dalytis duomenimis, gautais iš vertimo raštu paslaugų, gautų iš viešųjų administracijų užsakytų vertimo paslaugų, neatsižvelgiant į jų laikmeną ar formatą, specifikacija.

6. Bendrojo susitarimo turinys – duomenų perdavimo iš vertimo atminčių, kurias apibrėžia, susitarimas, valdymo sistema.

Vertimo atmintis yra kalbų duomenų bazė, kurioje nuolat kaupiami profesionalų sugeneruoti vertimai, kad būtų galima jas naudoti ateityje, siekiant gauti didesnę terminologinį ir stiliaus nuoseklumą, taip pat sutaupyti dėl bendrų arba iš dalies sugretintų naujų tekstų ir senų vertimų, kurie jau buvo užbaigti.

Vertimo atmintys yra skaitmeninės saugyklos, sudarytos iš teksto eilučių iš originalios kalbos turinio, suderinto su vertimu kitomis kalbomis. Šie tekstai taip pat gali būti veiksmingai suderinti su vertimo skyriais. Vertimo vienetai, kurie laikomi kartu su jų atitikmenimis, apibrėžiami skirtingais būdais (frazė, pastraipa, žodis ar žodžių grupė ir t. t.) segmentavimas po skyrybos žymens, žyminčio sakinio pabaigą, arba dalies gražinimas paprastai būna pats dažniausias skyriklis, kuris pagal numatytuosius parametrus yra kompiuterizuotų vertimo sistemų aplinkoje.

Pagrindinė vertimo atminčių funkcija (toliau – TM) – pateikti visus arba dalinius pasiūlymus arba atitikmenis. Vertimo metu šaltinio kalbos segmentų ieškoma TM duomenų bazėje. Jei TM turi segmentą šaltinio kalba, kuri atitinka tiksliai arba iš dalies, šis segmentas bus siūlomas vertėjui, kartu su iš tos duomenų bazės gautu vertimu ir bet kokia papildoma informacija, kuri buvo įrašyta į duomenų bazės segmentą. Kompiuterinės vertimo priemonės (CAT priemonės) rodo panašumo laipsnį (žinomos pramonėje kaip *fuzzy* atitikmenys). Vertimų pramonėje šie atitikmenys gali būti naudingi lingvistams, pradedant nuo 50% iki 65%, o kainos skalės taip pat nustatomos atsižvelgiant į pastangas, susijusias su visiškai naujų frazių ar kitų frazių, kurioms yra panašūs pasiūlymai ir procentinę atitiktį tame pačiame kontekste. 100% panašumo laipsnis laikomas visišku prašomo sakinio ir identiško sakinio duomenų bazėje atitikimu.

Nemokamas vertimų atminčių bendrinimo formatas yra TMX („Translation Memory eXchange“), paprastai naudojamas 1.4 punkto b papunktyje. Tai yra DTD tipo XML standartas (*dokumento tipo aprašas*). Jį sukūrė ESCAR komitetas (atvirieji saugyklų / turinio, leidžiančio pakartotinį naudojimą, standartai

).

Taikant TMX formatą žmonėms arba bendrovėms lengviau bendradarbiauti vertimo raštu projektuose. TMX formatu taip pat lengviau pereiti iš vienos kompiuterizuotos vertimo

Bendrasis susitarimas dėl TMX duomenų bendrinimo (FATDS) – duomenys, gauti iš viešojo administravimo dokumentų vertimo. NEC TM PROJEKTAS.

sistemos į kitą, kuri skatina siūlomų technologijų konkurencingumą ir jų nuolatinį vystymąsi, kad būtų galima palyginti jų konkurentų atžvilgiu. Kaip ir kiti atviri standartai, šis formatas buvo parengtas siekiant sumažinti suderinamumo problemas, pakartotinai naudoti kalbinius išteklius, supaprastinti keitimąsi duomenimis ir taip skatinti technologines inovacijas.

Šiuo pamatiniu susitarimu siekiama nustatyti, kaip aiškiai apibrėžėme, „gerosios patirties sistema“, skirtą gauti Europos viešojo administravimo institucijų vertimo paslaugų sutartyse sukauptus duomenis, jos organizaciją įgyvendinant NEC TM programinės įrangos sistemą ir Europos Komisijos paskirtas duomenų centralizacijos iniciatyvas, siekiant priimti Protokolą dėl viešojo administravimo institucijų dvikalbių duomenų centralizavimo, jo naudojimo ir naudos visuomenei apskritai ir pačioms valstybėms narėms, padėti sukurti nacionalinių didžiųjų duomenų korpusą ir dalytis informacija, kurią kiekviena nacionalinė administracija laiko svarbia Europos lygmeniu.

Šiuo tikslu nacionalinių kompiuterių infrastruktūrose kaupiamų duomenų centralizavimą valdys atitinkamos valstybės kompetentinga institucija, pvz., konkretus Valstybinis skaitmeninio administravimo sekretoriatas arba atitinkamos valstybės narės kompetentinga ministerija. Šie duomenys gali būti bendrinami, jei prisijungimas prie šio pamatinio susitarimo ir jei taip nustato kompetentinga institucija, aukštesniu lygiu su atitinkama Europos Komisijos įstaiga (pvz., ELRC-Share).

Atsižvelgdamas į tai, pirmasis iš žingsnių bus duomenų, gautų iš viešųjų administracijų vertimo atminčių, surinktų nacionaliniu lygmeniu priimant šį susitarimą, centralizavimas, o po to ir atsižvelgiant į tai, jų dalijimasis su visos Europos įstaigomis kitų ES valstybių narių naudai. Naudojant „National and European Central Translation Memory“ (NEC TM) programinę įrangą bus sukurtas administracijų įvesties/išvesties (I/O) ryšys, kuris galės privačiai saugoti savo vertimo atmintis surinktas centriniame serveryje, ir pasidalyti jomis su tais, kurie nusprendžia naudotis, kad jų darbas būtų efektyvesnis ir taupesnis nacionaliniu lygmeniu (paprastai namų vertėjai raštu arba išoriniai pardavėjai), sukuriant nacionalinius „Big Data“ ir pasirinkite norimus duomenis naudodamiesi centriniu serveriu, kuriame yra Europos centrinė vertimo atmintis.

Ryšys su privačiais subjektais ir TMX priskyrimas

Konkurso bendrovių (pardavėjų) atliekamas vertimo darbas bus susijęs su vertimo atminties, kurią jos sugeneruos teikdamos savo paslaugas, tiekimu.

Bendrasis susitarimas dėl TMX duomenų bendrinimo (FATDS) – duomenys, gauti iš viešojo administravimo dokumentų vertimo. NEC TM PROJEKTAS.

. Tuo tikslu valstybės narės, regiono arba savivaldybės oficialiajame leidinyje paskelbtame pranešime, t. y. rangovo portale, turėtų būti įtraukta nuostata dėl NEC TM FATDS, įskaitant CPV CODE, kurioje bus nustatyta, kad KAD VERTIMO ATMINTIES DUOMENYS TURI būti PATEIKTI kompetentingai viešajai institucijai, kad ateityje būtų galima, jei tokia nacionalinė institucija nusprendžia, gali būti dalijamasi su nustatyta Europos Komisijos įstaiga pvz., ELRC-Share arba panašia iniciatyva).

Šiuo tikslu konkurso dalyviai (pardavėjai), taikydami netaikymo atgaline data principą, atliks su jų darbu susijusius vertimo atmintis, o tai reiškia, kad šis pamatinis susitarimas neturi turėti atgalinio poveikio ir kad tik šis privalomasis pobūdis bus taikomas nuo sąlygos, kuria jos įsipareigoja kartu su atliktu darbu pateikti lygiagrečius duomenis, gautus iš jų vertimų (TMX arba panašaus suderinamo formato).

7. INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS IR DUOMENŲ BAZĖS NAUDOJIMO SĄLYGOS

Kalbant apie intelektinę nuosavybę, nėra jokios abejonės, kad duomenys, gauti vykdant darbus pagal sutartį, kuriai buvo suteiktas atitinkamas vertimas, yra visiškai ir išimtinai tik viešojo administravimo institucija, kuri yra originalaus teksto, kuris yra vertimo objektas, autorius ar valdytojas.

Be to, negalima ignoruoti, kad taip pat reikia atsižvelgti į viešosios informacijos pakartotinio naudojimo reguliavimą ir viešųjų duomenų atvėrimą.

Taigi, konkurso laimėtojas (pardavėjas) išskirtinai ir be jokių laiko ar teritorinių ribų priskiria visų rūšių dokumentų arba duomenų, gautų neatsižvelgiant į jų paramą ar formatą, teisių pasiskirstymą ir transformaciją šiame teisių atgaminimo teisių perdavime, teises.

Todėl tokių vertimo atminčių surinktus duomenis konkurso laimėtojas negali naudoti bet kokiam pelningam tikslui ir gali būti naudojamas tik informacijai pateikti, jei tai yra susiję su atliktu darbu.

Intelektinės nuosavybės ir duomenų bazių naudojimo sąlygos.

Dgt-Tm duomenų bazė yra išskirtinė Europos Komisijos nuosavybė. Komisija, nemokamai ir pasauliniu mastu, per visą šių teisių apsaugos laikotarpį suteikia savo neišimtinės teises pakartotinai naudoti visų rūšių naudojimo būdus, kurie atitinka 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendime dėl Komisijos dokumentų pakartotinio naudojimo, paskelbtame 2011 m. gruodžio 14 d. Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje L 330, 39–42 puslapius.

Pakartotinis duomenų bazės arba joje esančių struktūrizuotų elementų pakartotinis naudojimas turi būti nustatytas vartotojo, kuris privalo nurodyti naudojamų dokumentų šaltinį: interneto svetainės adresą, paskutinio atnaujinimo datą ir faktą, kad Europos Komisija išlaiko duomenų nuosavybę.

Todėl ši duomenų bazė yra optimali, kad būtų galima iš pradžių populiarinti valstybės narės NEC TM versiją.

8. DUOMENŲ APSAUGA. REGLAMENTO (ES) 2016/679 IR REGLAMENTO 2018/1725 TAIKYMAS

Kalbant apie asmens duomenis, kurie turi būti tvarkomi remiantis viešojo administravimo ir konkurso laimėtojo sutartimi, abi šalys privalo laikytis toliau nurodytų bendrųjų duomenų apsaugos taisyklių.

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679, taip pat dabartinių valstybės teisės aktų dėl duomenų apsaugos kiekvienoje iš valstybių narių, kurios priima šį pamatinį susitarimą, laikymasis, taip pat 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, įstaigoms, įstaigoms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl tokių duomenų perdavimo;

GALUTINĖS IŠVADOS.

Viešojo administravimo institucijos, kaip kalbų technologijų pramonės rėmėjas, sukūrusios bendras natūralaus kalbų apdorojimo ir automatinio vertimo platformas bei kuriant viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo išteklius (RISP), įpareigos plėtoti dalijimosi duomenimis politiką ir numatyti, kad šio dalijimosi pagrindai būtų realūs ir veiksmingi visiems procese dalyvaujantiems subjektams, taip pat užtikrinant, kad proceso dalyviai, nepriklausantys administracijai, įgytų įsipareigojimą pasirašyti jų pasiūlymų priėmimo sąlygą, įsipareigoti vykdyti savo darbą, vertimų (vertimo atminčių), sudarančių visus jiems nevertingus kalbinius išteklius, rinkinius.

NUORODOS. Ferrer-Sapena ir kiti (2011 m.) savo straipsnyje dėl galimybės susipažinti su viešaisiais duomenimis; Ferrer-Sapena ir Peset (2012 m.) dėl kultūros duomenų pakartotinio naudojimo arba Ramos Simón ir kitų (2012 m.) savo tyrime dėl Europos duomenų portalų.

Atvirų duomenų licencijavimas: Anglijos aukštojo mokslo finansavimo tarybos praktinis vadovas (Korn ir Oppenheim, 2011 m.). Taip pat verta paminėti *atvirų duomenų licencijavimo vadovą* (Open Knowledge Foundation, n.d.) ir Europos *skaitmeninės darbotvarkės* (Europos Komisija, 2010 m.) gaires.